

Ik heb de voorbije jaren dikwijls gedacht aan het verhaal van Joke van Leeuwen, ‘Ver weg is dichtbij’, waarin een oude vrouw op reis gaat in eigen huis

© Emma Vanhille

Het is eind oktober 2021. Warner is al weken ziek. Uitputting, overprikkeling, geen concentratie. Het zal nog meer dan een jaar duren voor we weten dat hij long covid heeft, geen burn-out.

We logeren in Nederlands Limburg. Dag na dag werpt de zon haar stralen op ons huisje in het dal dat dankzij de ligging uitzicht biedt op de heuvels. Gelukkig maar, verder dan een kwartiertje lopen lukt Warner niet. Verrukt door de prachtige omgeving maak ik langere wandelingen en bedenk dat het echte leven zoveel rommeliger is dan dat van het gemiddelde romanpersonage.

Ik hou van verhalen waarin schrijvers de naschokken onderzoeken van de grote kantelpunten in mensenlevens. Hoe vergaat het ons mensen na een brutale afwijzing, een ziekte, een sterfgeval? Zal die ene dramatische gebeurtenis een schaduw werpen op de rest van dat mensenleven of juist niet? Terwijl ik in mijn regenlaarzen door bos en veld banjer, probeer ik ook de kantelpunten in onze eigen levens tegen het licht te houden. Wat betekent deze dubbele crash?

Warner is een lichtvoetiger type dan ik. Tijdens die vakantie huilt hij van uitputting, maar hij lacht ook om de uitspraken van Sheldon in *The big bang theory*, de sitcom die net kort genoeg is voor zijn concentratiespanne. Hij is de man van het halfvolle glas. Vraag hem hoe het gaat en hij zal zeggen dat hij wel toe was aan een sabbatical.

Na die zonnige Limburgse dagen glijden we een donker najaar in. Warners toestand baart zorgen. In november al zet ik de kerstboom op. Het duister wil ik uit de kamer verjagen, ik verlang naar een zee van licht. Er ontstaan nieuwe gewoonten en rituelen: samen mediteren, samen korte ommetjes maken, samen oude films kijken. We doen alsof het series zijn, kijken elke dag een half uurtje, langer trekt Warner het niet. Mijn dagboeken staan vol herhalingen: “Vandaag heeft hij de vaatwasser geleegd. Kwartiertje gewandeld. Erg uitgeput.”

Na een jaar nestelt de gedachte dat het misschien niet meer beter wordt zich in onze hoofden. We vragen ons af of dit wel een burn-out is. Ik zal het hier niet hebben over de vele doktersbezoeken die volgden, de twijfel, de angst. Nee, laat ik mijn Anna nog even het woord geven. In *Tot het glinstert*

zegt ze over de notitieboekjes die ze in haar kleren stopt: “Woorden zijn lichtgewichten, ik kan ze ronddragen in mijn jaszak. Toch zijn ze sterk, onbreekbaar, ze houden levens bijeen.”

Ik denk er net zo over. In de winter van 2021 en in de jaren die daarop volgen, zijn het, naast tijd in de natuur, vooral woorden die me kracht geven. Woorden uit gedichten, romans, brieven van vriendinnen. Zelfs op de dagen dat Warner niets anders kan dan liggen, is er altijd wel een zin die me optilt, een koolmeesje in een gedicht of in onze tuin. Ik duik nog dieper in het leven van Dickinson, die het bestaan omschreef als “een dermate sterk visioen dat niets erin kan falen”, maar die ook leed onder de vele sterfgevallen in haar intieme kring. Het lijden lag in de negentiende eeuw altijd op de loer. Wanneer ik lees over Emily’s zorg voor haar bedlegerige moeder voel ik me niet langer alleen.

Op de momenten dat ik te zorgelijk ben om me lang te concentreren, lees ik haiku. Vooral die van Shiki ontroeren me, de aan het bed gekluisterde dichter die schreef over zijn tuin. Al doorstond hij helse pijnen, hij bleef de luttele vierkante meters die zijn leven vormen onderzoeken. En Sara Baume. Haar roman *Weken maanden jaren* gaat over

Zelfs op de donkerste dagen is er altijd wel een zin die me optilt. Ik duik dieper in het leven van Emily Dickinson, die het bestaan omschreef als “een dermate sterk visioen dat niets erin kan falen”

een koppel dat betekenis vindt in kleine rituelen, een wandeling met de hond, een kop thee op de bank. Door de dagen te ontdoen van alle ballast hebben hun levens zich verdiept. Zo voelt het ook voor mij op de beste momenten: er zit geen stof meer op mijn ooglenzen. Toch is ons leven niet alleen maar trager en rijker geworden. Er is rouw om wat we niet langer kunnen delen: feest vieren, samen naar de bioscoop gaan of naar een museum, familie bezoeken, op restaurant gaan. Warner, een toetsenist, moest ook stoppen met zijn band, een groot verdriet.

Ik prijs mezelf gelukkig dat ik een maker ben. Gebonden aan huis kan ik in mijn hoofd overal heen reizen. *Tot het glinstert* voerde me mee naar het uiterste zuidwesten van Engeland en naar een verlaten enclave in Normandië, locaties die Warner en ik ooit samen bezochten. Mijn Anna is juist wel veel onderweg. Toch is mijn roman ook door drongen van mijn nieuwe gewoonte

van aandachtiger kijken. Zo vergelijkt Anna het bijhouden van notitieboeken met het slijpen van een potlood of het oefenen van danspasjes voor de spiegel:

Het best herkende ik me in het beeld van de slijper. Bovenal wilde ik scherper klinken, specifiek. Of zoals een student wel eens grapte: “Welke soort mintgroen bedoel je precies?”

Ook mijn man kan in zijn hoofd reizen, vooral muziek rekt zijn leven op. Het eerste jaar van zijn ziekte kon hij geen piano meer spelen. Inmiddels lukt een blokje van een half uur wel. Vreugde! Lezen blijft voor Warner niet vanzelfsprekend. Vooral in de ochtenden is zijn concentratie slecht en voelt zijn hoofd wattig, een heel herkenbaar symptoom voor longcovidpatiënten. Er zijn dagen waarop lezen helemaal niet kan, andere waarop enkele blokjes wel lukt.

Ons leven is er sowieso een van blokjes geworden. Een half uurtje wandelen, een half uurtje tv kijken, even samen de sokken sorteren. Heel soms doen we een langer blokje, fietsen we naar de wijkbibliotheek en terug, een inspanning waar hij een dag van moet bekomen. Onze tijdsbeleving is door Warners ziekte veranderd. We denken

kleiner, plannen bijna niets, bewegen mee met wat zich aandient. Ik heb de voorbije jaren dikwijls gedacht aan het verhaal van Joke van Leeuwen, ‘Ver weg is dichtbij’, waarin een oude vrouw op reis gaat in eigen huis. Ze verwondert zich over hoe een rodekool eruitziet als je goed kijkt. Ook wij verwonderen ons om de kleine dingen, de kauwtjes in onze achtertuin, de fladderende was aan de lijn, de roomwitte buik van Lisa.

Uit mijn dagboek van het vroege voorjaar 2023:

Het geluid van krakende steentjes onder onze voeten tijdens de wandeling maakte me blij. We zagen een merel zitten op de kale tak van onze duivelswandelsok: zo hoopgevend.

Kathy Mathys

Tot het glinstert is uitgegeven bij Ambo Anthos.

meerdere brieven. Toch ga ik dankzij Dickinsons geschriften nog langzamer leven en met meer aandacht.

WALVISSENWEG

“Weet je wat het Oudengelse woord is voor oceaan?”, vraag ik aan Warner.

“Dat ga jij me vast vertellen.”

“Whale road. Prachtig, toch?”